

YOKSULLUĞUN GÖLGESİNDE
SERMAYENİN SÖMÜRÜSÜNDE

KALAN ÇOCUKLAR!

EğitimİŞ

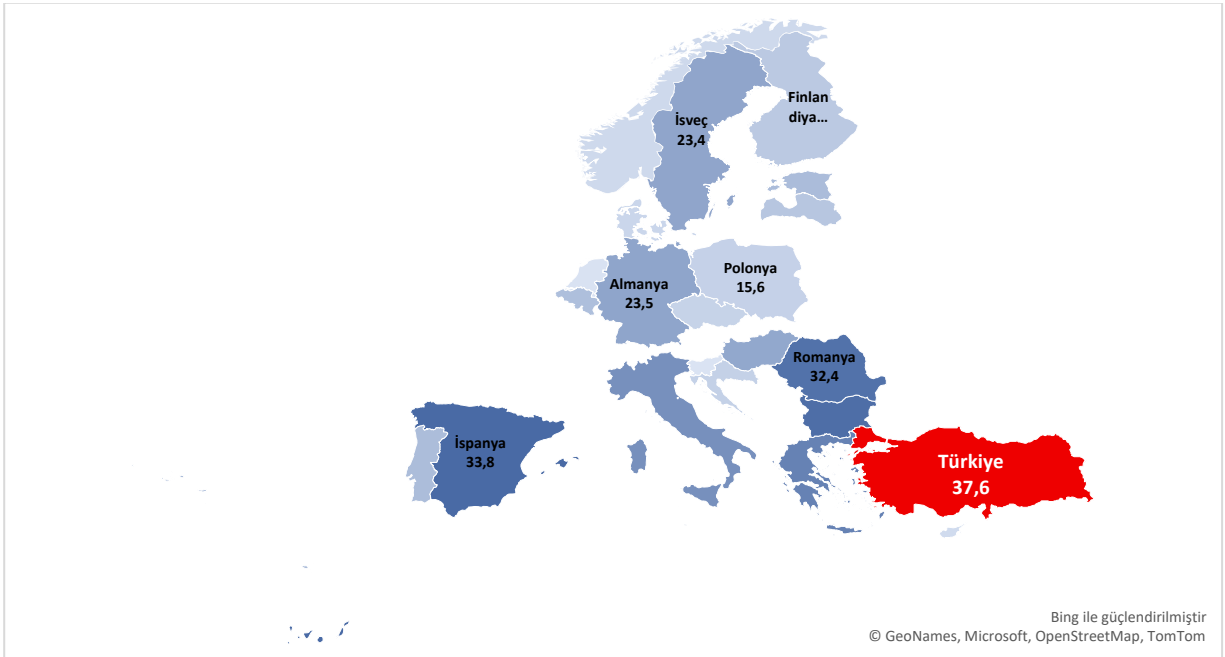
Ülkenin geleceği olan bugünün çocuklarını korumak, gelecek güvencesi altında sağlıklı birer yetişkin olmalarını sağlamak devletin temel görevidir. Bu gerçeğin aksine son dönemde Türkiye’de yoksulluk ve sistem eliyle sermayenin sömürüsüne maruz bırakılma gibi birçok olumsuzluk, çocukların hayatının merkezine yerleşmiş ve her geçen gün yaygınlaşıp derinleşerek çözümden uzaklaşmıştır.

1. Çocuk yoksulluğu

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından en son 2025 yılı için yapılan “Yoksulluk ve Yaşam Koşulları İstatistikleri” araştırmasında yer alan “Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma Altında Olanların (AROPE) Oranı” yaş gruplarına göre değerlendirildiğinde en yüksek değer **%36,8** ile 0-17 yaşa yani çocuklara ait olduğu görülmektedir.

Ülke içinde yapılan araştırmanın yanı sıra Avrupa ülkeler arasındaki AROPE oranlarına bakarak Türkiye’deki çocukların durumunu analiz etmek mümkündür.

Avrupa ülkelerinde Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma Riski Altında Olan Çocukların Oranı (0-17 yaş),2025

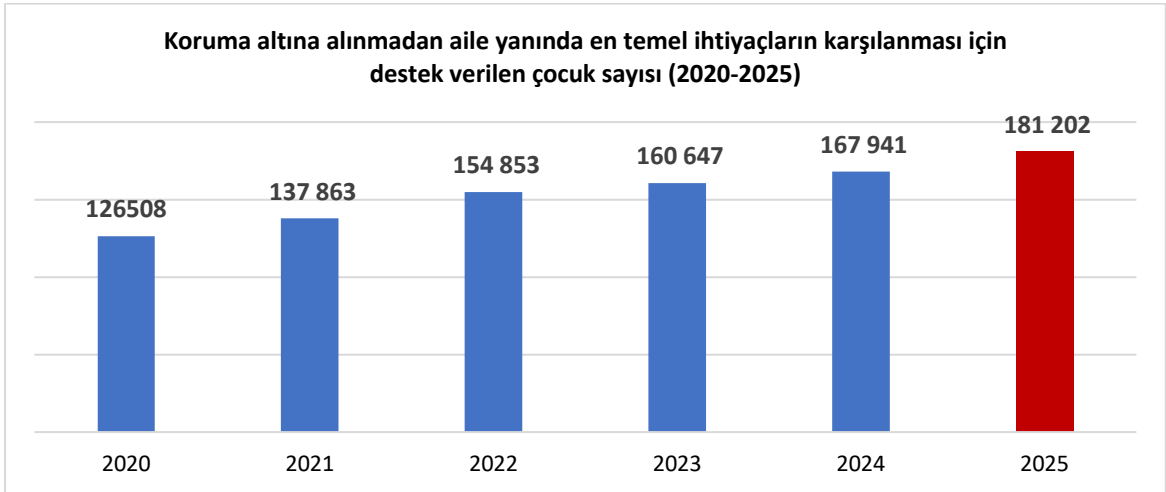
Kaynak: EUROSTAT verileri ile oluşturulmuştur.

Avrupa ülkeleri arasında çocuklar için hesaplanan AROPE oranının en yüksek olduğu ülke Türkiye'dir. Bu sonuç 0-6 yaş grubu da dahil olmak üzere tüm yaş gruplarındaki çocuklar için aynıdır. Yani Türkiye çocukların yoksulluğu ve sosyal dışlanması konusunda önemli bir farkla ilk sırada yer almaktadır.

ÇOCUKLARIN;
%13,3'ü günde en az bir kez taze meyve ve sebze tüketmiyor.
%30,2'si günde en az bir kez et, tavuk veya balık içeren yemek yiyemiyor.
%64,1'i boş zaman aktivitelerine katılmıyor.
%48,8'i evden uzakta bir haftalık tatil masrafını karşılayamıyor.
%50'si paralı okul gezilerine ve okul etkinliklerine katılmıyor.

Kaynak: TÜİK verileri ile oluşturulmuştur.

2024 yılında yapılan Çocuk Sağlığı ve Yoksunluğu Araştırması'nın sonuçlarına göre çocukların beslenmeden sosyal aktivitelere akranları ile zaman geçirmeye kadar birçok imkâna ulaşamadıkları görülmektedir. Bu istatistiklerin yanında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın her yıl "temel ihtiyaçları karşılanamayan çocukların koruma altına alınmadan aile yanında ihtiyaçlarının karşılanması" başlığı altında destek verdiği çocuk sayısı yoksulluğun bir başka kanıtıdır.

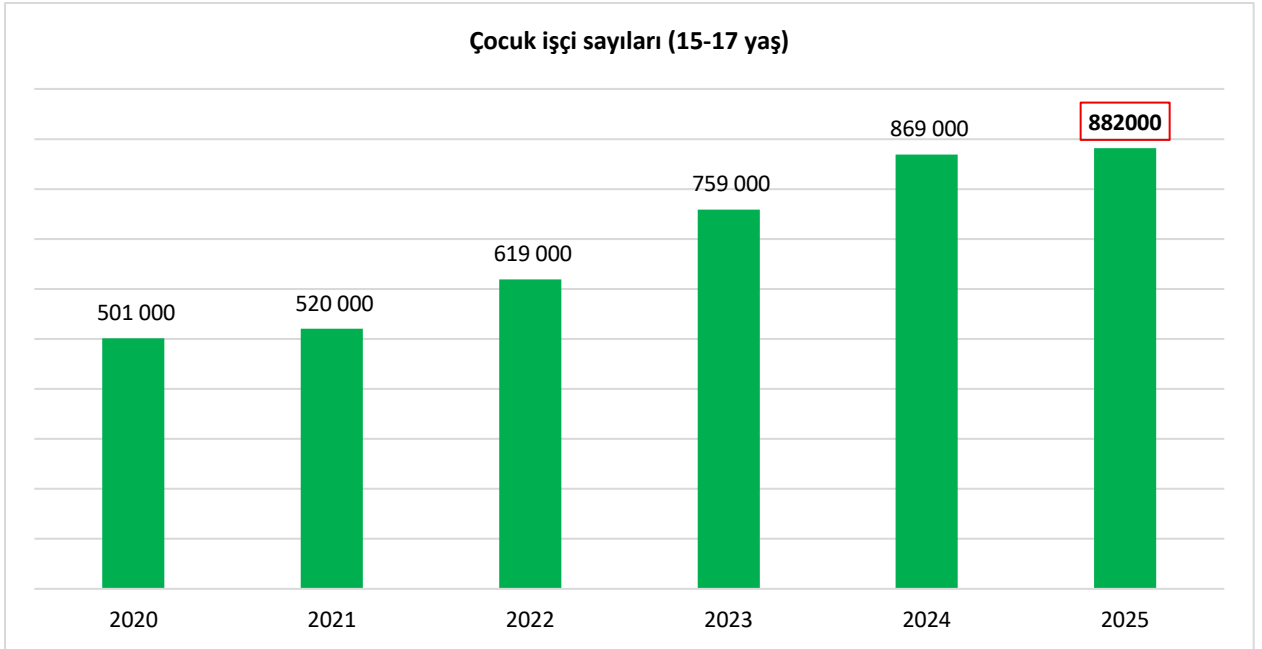
Kaynak: TÜİK verileri ile oluşturulmuştur.

Grafikte görüldüğü üzere pandemi sonrası yaşanan yoksulluk çıkmazına paralel olarak çocukların temel ihtiyaçlarının karşılanması için aile yanında desteklenen çocuk sayısı 167 bin 941'den, **181 bin 202'ye** yükselmiştir.

Yaşanan krizin çocukları yoksulluk çıkmazına hapsettiğini, Avrupa ülkeleri arasında tüm çocuk yaş gruplarında olmakla birlikte çocuk yoksulluğunda Türkiye'nin ilk sırada yer aldığını, en temel ihtiyaçlardan dahi çok sayıda çocuğun faydalanamadığı, aile yanında desteklenen çocuk sayısında artışın yaşandığı açıkça görülmektedir.

Sadece kayıtlı verilerle bile önemli seviyelere ulaşan çocuk yoksulluğunun vardığı nokta çocuk emeğinin sömürsünü beraberinde getirmekte, sistem tarafından korunmayan çocuklar için kaçış yolu kalmamaktadır.

Aslında 18 yaş altındaki tüm çocukların dahil edilmesiyle araştırılması gereken çocuk işçilik Türkiye'de yalnızca 15-17 yaş arasındaki çocukları kapsayacak biçimde yapılmaktadır. Sınırlı bir yaş grubunu dikkate alan bu hesaplamada bile çocuk işçi sayısının önemli boyutlara ulaştığını söylemek mümkündür.

Kaynak: TÜİK verileri ile oluşturulmuştur.

Not: 2025 yılına ait çocuk işçi sayısı TÜİK verilerinden yararlanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

Derinleşen yoksulluktan en büyük zararı gören kesimlerin başında gelen çocuklar, yetersiz beslenme, temel ihtiyaçlarını karşılayamama durumuna karşı çoğu zaman eğitimden ayrılıp ya da eğitim ile birlikte aynı anda çalışma hayatına dahil olmuştur. Buna ek olarak MESEM'e kayıtlı 561 bin 288 öğrenci ile en az **1 milyon 443 bin 288** çocuk okuldan ziyade işyerlerindedir. Tüm yaş gruplarında çalıştığına dair kayıtlı olmayan çocukları da dahil ettiğimizde bu sayının 3 milyona yakın olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Yoksulluğun gölgesinde sermayenin sömürüsüne terk edilen bu çocukların eğitim hakkı, yaşam hakkı, en önemlisi de çocuk olma hakkı ellerinden alınmaktadır. Sistemin sermayeye hizmet etmek uğruna yoksullaşan, eğitimden koparılan, patronlar tarafından sömürülen, iş cinayetlerine ve iş kazalarına maruz bırakılan çocukları görmezden geldiği hatta yaşanan bunca sorunu normalleştirme çabası içinde olduğu görülmektedir. Ancak biz Eğitim-iş olarak tekrar söylüyoruz ki; çocukları eğitimden koparmanıza, yaşam ve çocuk olma haklarını ellerinden almanıza, çocukların patronların himayesi altında sömürülmesine izin vermeyeceğiz.

2005

EĞİTİM-İŞ BÜLTENİ

Eğitim-İş Yayınları, Ankara
Nisan 2026

EĞİTİM-İŞ ADINA SAHİBİ

Kadem ÖZBAY / Genel Başkan

YAYIN SORUMLUSU

Bülent METİN / Genel Örgütlenme TİS Sekreteri

RAPOR-İÇERİK

Dr. Burcu DOĞAN / Araştırma ve Raporlama Uzmanı

KAPAK TASARIM

Veli İŞCANOĞLU

DİZGİ

Samet DEMİRYÜREK

İLETİŞİM

Ataç 2 Sokak 43/4 Kızılay-ANKARA
iletisim@egitimis.org.tr
0 312 434 12 06

Eğitim İş

www.egitimis.org.tr